

Dünyanın “Genç Said”leri

Elmira Akhmetova, Chen Huihui Joyce ve Atanas Shinikov üç genç akademisyen. Nasıplendikleri ortak payda: Said Nursî ve Risale-i Nur

Sedat Gülmez'in haberi:

Ateşböceğinin kendine has bir ışığı var. Onları gece karanlığında görenler hatırlar ki, parıldayan noktacıklar kaplayınca etrafı, hayranlıkla seyir başlar. Hikâye bu ya, ormandaki diğer hayvanlar da aynı hissiyatla bakarlar mış ateşböceğine. Ancak ışığın kaynağı kendindeki bu vasfı hiç göremediğinden arkadaşlarının meyline anlam veremezmiş. Bir gün karıncanın gözlerinde, 'ateş'inin yansımaları fark etmiş. Kamaşan gözleri zihninde menfezler açmış; o an manalı nazarların sebebini de anlamış.

Bu kıssanın aslını Filipinler Mindanau Özerk Bölgesi Yükseköğretim Konseyi Başkanı Prof. Dr. Nora Şerif'ten dinledik. İstanbul İlim ve Kültür Vakfı'nın tertiplelediği "Uluslararası Risale-i Nur'da Adalet Sempozyumu" açılışında dile getirdi hikâyeyi. Fakat kıssadan ziyade bağlantı kurduğu mesaj etkiledi dinleyicileri: "Ey güzel Türkiye'nin sevgili insanları... 30 ayrı ülkeden gelip sizlere niçin gıpta ve hayranlıkla baktığımızı, değer verdiğimizizi anlayın artık. Yüce Yaratıcı'nın ülkenize nasip ettiği Bediüzzaman'a; âhir zaman asırlarını aydınlatacak, Risale-i Nur adında ışığa, nûra sahipsiniz. Bunun için size gıpta ve hayranlıkla bakıyoruz. İçinizdeki ışığın kıymetini bilin ve bizlere de biraz ışık ve nûr verin."

TATAR'I, BULGAR'I VE SİNGAPURLU'YU BULUŞTURAN ORTAK PAYDA

Türkiye'deki Yükseköğretim Kurulu'na (YÖK) denk işleve sahip ve 64 üniversitenin bağlı bulunduğu bir kuruluşun başkanından tercüme bu cümleler Bediüzzaman'a ve eserlerine garazsız, salt öğrenme-tanımaya gayesiyle yaklaşan insanın fikrini yansıtıyor aslında. Sempozyuma iştirak eden 90 seçkin bilim adamı da 3 günlük süreçte Prof. Şerif'in izlediği metotla incelediler merhum Üstad'ı. Sunulan her bilimsel tebliğ gösterdi ki, Bediüzzaman Said Nursî'nin düşünceleri kimileri tarafından beğenilmese de yerel-evrensel problemlere kesin çözümler içeriyor.

Elmira Akhmetova, Chen Huihui Joyce ve Atanas Shinikov toplantıya katılan üç akademisyen. Üçü de hâlihazırda doktora öğrencisi ve sempozyumun en genç aktörleri. Her birinin bilimsel çalışmaları için önemli hedefleri var. Ama bu hedefler tek ortak paydadan nasipleniyor: Said Nursî ve Risale-i Nur.

Malezya İslam Üniversitesi öğrencisi Tatar asıllı Rus Elmira Akhmetova ile başlayalım. Lisans eğitimini Tataristan'da tamamlayan Akhmetova bir süre Kazan Devlet Üniversitesi'nde ders verir. "İslam'ı bu yıllarda yaşamaya başladım." diyor.

- Ne demek İslam'ı yaşamak?

"Tatarlar Müslüman'dır; ama Sovyetler Birliği devrinde İslam'a dair bildiklerimizi unutmuştuk. Namazı nasıl kılmamız gerektiğini bilmediğimiz yanına böyle bir kulluk vazifesinin varlığından bihaberdik. Dinin başörtü emrini bilen yoktu. Komünizmin çöküşünden sonra üniversite yıllarında Türk ve Arap öğrencilerle tanıştım. Onlar sayesinde gerçek Müslümanlığı öğrendim."

Elmira'nın 'şuurlu' hayata adım atmasının üzerinden çok zaman geçmeden eline bir kitap geçer. Yeşil kaplı kapağın üzerinde Tatarca "İslam'ın Hakikatleri" yazmaktadır. Sayfalar arasında gezindikçe üsluba ve anlatımdaki güce hayran kalır. Eserin İslam'ı sunuş tarzından, modern bilimle buluşturan yaklaşımından ve bu hususta ortaya koyduğu misallerden etkilenir. İslamî fikri kitapla yeniden şekillenir. Sonra öğrenir ki bu ilmin kaynağı Said Nursî'dir. Zamanla onu daha yakından tanımak, fikirlerini ayrıntısıyla öğrenmek ister. Önce ülkesinde sonra Malezya'da Türk öğrencilerin vesilesiyle bilgisi artar.

Lisans eğitimin ardından öğrenimine devam kararı alınca Bediüzzaman'ın özellikle milliyetçilikle ilgili yaklaşımını irdelemeye karar verir Akhmetova. Araştırmasında Tatar kökenli İslam âlimi Musa Carullah'la Said Nursî'nin bakış açılarını karşılaştırır: "Milliyetçilik zor bir konu. Ancak Bediüzzaman meseleye olgunlukla yaklaşıyor. Ona göre milliyetçilik menfî ve müspet kısımlara ayrılıyor. Birincisi ırka, ikincisi inanca dayalı. Irkî milliyetçilik bölünmeyi tetikliyor; ancak inanç birleşmeyi ortaya koyuyor."

TÜRKİYE'YE GELECEKTİM AMA...

"Küreselleşme çağında İslam Milleti fikirleri: Musa Carullah ve Said Nursî'nin fikir karşılaştırması" başlıklı yüksek lisans tezi üniversite senatosunda kabul edildikten sonra, doktora başlayacak Akhmetova, Risale-i Nur incelemelerini işiyle sınırlı tutmuyor. Manevî ihtiyaçlarını gidermek için de eserleri okuyor. Hatta daha iyi anlamak için Türkçesini de geliştiriyor.

Söleşinin sonunda Elmira'ya, geçtiğimiz ay Türk basınına uzun süre meşgul eden 'Malezyalılaşma' meselesini de sorduk. Ancak aldığımız cevap bizi üzdü ve düşündürdü.

- Eğitim için niye Malezya'yı seçtin?

"Aslında ilk Türkiye'yi düşündüm; ama başörtüsüyle çalışamayacağımı biliyordum. Arap ülkeleri de akademik gelecek sağlamıyor. Malezya ise benim açımdan rahat. Üç kadın devlet bakanı var. Üniversitede öğrencilerin ve akademisyenlerin çoğu hemcinsim. Kadının siyasette ve sosyal hayatta bu kadar aktif olduğu bir başka ülke görmedim. Malezya tartışmalarını arkadaşlarımdan duydum. Ama bu hiç korkulacak bir şey değil."

Adalet sempozyumuna tebliğ sunan genç akademisyenlerden biri de Chen Huihui Joyce. Nüfusunun yüzde 20'si Müslümanlardan müteşekkil 5 milyonluk Singapur'dan gelmiş. Kendi tabiriyle dindar bir Hıristiyan. Said Nursî ve

Fethullah Gülen isimlerini Profesör Ferid El Attas'ın ülkesinde düzenlediği programlardan öğrenmiş. Nursî'nin ve Gülen'in diyaloga-hoşgörüyeye dair fikirlerini duydukça Singapur gibi Hıristiyan-Müslüman-Budist mozaığına sahip bir ülkede bu yaklaşımın gücüne inanmış.

Akademik çalışmalarını Kur'an-ı Kerim'in modern dünyaya taşınması üzerine odaklayan Joyce, Risale-i Nur'ların bu noktada dinin anlaşılmasında yeni yaklaşımlar ortaya koyduğuna inanıyor. Çünkü din statik değil ve sadece geçmişin birikimlerinden oluşmuyor. İnsanın sosyal bağlamına girmesi gereken din sayesinde, kişi onunla ferdî ilişki kurabilir. Ancak süreç günümüz dünyasında önyargıları ya da sert bakış açılarını aşmak zorunda. Said Nursî ve Fethullah Gülen'in 'denge ve itidal' merkezli açıklamaları burada önem kazanıyor. Joyce'a göre, söz konusu metot ne yaptığımızı ve inançlarımızı nasıl etkilediğimizi düşünmek suretiyle, aslında neyi, nasıl ortaya koyacağımıza karar verme sürecini yavaşlatıyor. Ağırdan alma da dengeyi ve itidali öğretiyor. Dünya barışı için en iyi yöntemi bulayım derken boş ve gerçekleşmesi imkânsız ideallerle vakit kaybı böylece engelleniyor.

Bediüzzaman'dan, beynelmilel problemlerin çözümü yanında özeline yönelik bilgiler de alıyor, Joyce. Korkularıyla yüzleşiyor, Üstad'ın öğretileriyle. Kendi tabiriyle fikirlerini sorguluyor, kendisine hitap edip etmediğini görmeye çalışıyor.

Çalışmalarını Türkiye'de mi yoksa Amerika'da mı sürdürmesi gerektiğine şimdilik karar veremeyen Singapurlu Chen Huihui Joyce'un emin olduğu tek nokta, akademik kariyerinde Üstad'ın büyük etkisi.

MODERNİTE-GELENEK TARTIŞMASI NASIL ÇÖZÜLÜR?

Özellikle 20'nci yüzyıl aydınları arasında yaygınlık kazanan 'modernite ve gelenek' ikilemine Said Nursî'nin yaklaşımını incelemiş Bulgaristanlı Atanas Shinikov. Bediüzzaman'ın eski Said dönemi diye tabir ettiği yıllarda Şam Emeviye Camii'nde irâd ettiği hutbesi üzerinden meseleye yaklaşmış. Çözümüne dair de ipuçları yakalamış.

İlk tespit, Hutbe-i Şamiye'nin modernite ile geleneğin buluştuğu bir arka plana yerleştiği yönünde: "İslam sadece önceden ulaşılmış, analiz edilmiş ve yazılmış bilgilerin tartışılmaksızın kabulünü öngörmez. Modernite de geleneğin körü körüne inkârından ibaret değil. Nursî bu paradigmaya çok güzel uyuyor. Modern yaşarken, geleneksel İslamî düşüncenin dirilişini mümkün görüyor."

Bulgar öğrenciye göre bu yöntem, dinin modasının geçmediğinin ve kamusal alana döneceğinin işareti. Kamusal alandan anladığı çoğunluğun iradesinin tezahür ettiği mekân. Nursî hareketinin zamanla kendi kamusal alanlarını oluşturduğunu söyleyen Shinikov, bazı önyargılı korkuları izale ediyor: "Bediüzzaman'ı geleneksel ulemadan ayıran en önemli özellik, onun modern olması."

Sedat GÜLMEZ